

megvalósítására irányuló tisztességes és szokásos kereteken belül kell mozognia. Ezen a kereten belül mi sem áll távolabb a subjectiv elméletől, mint az, hogy a szerződési szabadság elvét tiszteltetben ne tartsa. Ezen a kereten túl azonban a szerződési szabadság elve nem elv többé, hanem eszköz az akaratlan paktum végrehajtására. Az alkalmazott és a munkaadó között köttetnek e kereten belül mozgó paktumok, ha az igények és az azokkal szembenálló szolgáltatási készség ellentéteinek szabad *egyezkedési* légkörben megszületett kiegyenlítődése jön létre, — de köttetnek olyan paktumok is, amelyeknél az egyezkedés atmoszférájának lehelletnyi nyoma sincs, hanem kizárólag a helyzet-egyenlőtlenség kihasználásának a levegője veszi körül az ügyletet. Ez az illetéktelen befolyásolás független attól, hogy a munkaadó tud-e alkalmazottja helyzetéről, mert az illetéktelen befolyásolás e tudomás hiányában is több okból fennforoghat, pl. az alkalmazott által elfogadott szolgáltatás aránytalanul csekély összege, stb.

A subjectiv francia és német rendszer sem töri át a szabad *egyezkedés* szelleme által megvont védőfalát a „*pacta sunt servanda*” elvének, csak ott semmisíti meg ez elv hatályát, ahol az illetéktelen befolyásolás ez elvet eszközzé akarja alacsonyítani.

A magyar bírói gyakorlatnak igenis követnie kell — e jogterületen is — a szociális gondolat intő szavát, — a szerződések biztonságába vetett bizalom és a perek megszaparodásának veszélyén keresztül is (amely szempontok fontosak, de a szociális gondolatnál gyengébbek) — azokban az esetekben, ahol a paktum nem paktum, hanem szabad akaratba burkolt kényszerűség. A szabad *egyezkedés* vagy a *jogtalan befolyásolás* szellemének felismerése a bírói bölcsesség feladata; ez a bölcsesség nem tévedhetetlen, de az ebben elkövetett tévedés még mindig megnyugtatóbb, mint a szerződéshez való ragaszkodás, a jogügyletek biztonságába vetett hit, „jogszabályaihoz” kötött megmerevített „jogbiztonság”.

Dr. Schneller György.

Végrehajtás megszüntetése jogerős feloldó határozat alapján.

Kielégítési végrehajtásnak a Ppé. 31. § értelmében csakis végrehajtható közokirat alapján van helye.

A kielégítési végrehajtás sorsa ennek következtében mindaddig, amíg a végrehajtás befejezve nem lett, azaz a kielégítés meg nem történt, függő helyzetben van annak a közokiratnak sorsától, amelynek alapján a kielégítési végrehajtást elrendelték. A végrehajtási eljárásnak ezen másodlagos jellegéből, a végrehajtás elrendelésének alapját képező közokirat sorsától függő helyzetéből önként következik a Ppé. 38. §-ának intézkedése. A végrehajtást szenvedő egyszerű kérelmére köteles a bíróság a már elrendelt végrehajtást felfüggeszteni, vagy korlátozni, ha azt a határozatot, amelynek alapján a végrehajtás folyik, jogerős bírói határozat hatályon kívül helyezte, megváltoztatta, vagy korlátozta. A végrehajtás folytathatásának létjogosultsága többé nincs vagy legalább is az eredeti terjedelmében

nincs (korlátozás), mert nincs többé oly határozat, közokirat, amelyet az elrendelt végrehajtással kellene s pedig az elrendelt végrehajtás terjedelmében kielégíteni. A hatályonkívül helyező, megváltoztató, vagy korlátozó bírói határozatnak azonban jogerősnek kell lennie, mert ha nem jogerős, akkor a végrehajtás alapját képező közokirat még valójában teljesen érintetlen, sem terjedelméből, sem a hozzáfűződő joghatásokból semmit sem veszít.

Az É. 42. §-ának intézkedése, mely szerint a végrehajtási eljárásra halasztó hatálya van a jogerőre még nem emelkedett annak a bírói határozatnak is, amely a végrehajtás elrendelésének alapját képező közokiratot megváltoztatta, hatályon kívül helyezte, feloldotta vagy korlátozta, semmiben nem korlátozza a végrehajtás alapját képező közokirat terjedelmét vagy joghatásait, hanem csak a felsorolt nem jogerős bírói intézkedéseknek nyújt jogi hatást a végrehajtást szenvedő érdekében anélkül, hogy a végrehajtató jogait érinteni, azoknak érvényesítését csak időbelileg tolja ki. Ha a 42. §-ban felsorolt határozatok jogerőssé válnak, akkor nézetem szerint az É. 38. §-ában meghatározott hatásuk lesz s most már maguk után vonják a végrehajtás alapján képező határozat végrehajthatóságának és a végrehajtási eljárásnak megszüntetését vagy korlátozását.

A peres eljárás során egyes bírói határozatok, amelyek ellen jogorvoslatnak van helye, végrehajthatók, s ily határozatok alapján a végrehajtást szenvedő ellen kielégítési végrehajtás vezethető. Ha a további eljárás során a felsőbb bíróság az ilyen határozatot nem jogerősen feloldja, akkor az É. 42. §-a értelmében az ilyen feloldó határozatnak a végrehajtási eljárás folytatására, a végrehajtásnak korlátlan fenntartása mellett, halasztó hatálya van. Mi történik azonban, ha a feloldó határozat jogerőre emelkedik, vagy ami még gyakoribb, ha a felülvizsgálati bíróság oldja fel az alsóbb bíróság ítéletét és azt újabb eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. A fellebbezési bíróság ugyanis csak ritkán, alaki jogszabálysértés esetén van abban a helyzetben, hogy feloldó határozatot hozzon, a felülvizsgálati bíróság azonban minden oly esetben, amidőn úgy találja, hogy érdemi ítéletet nem hozhat. Kétségtelen, hogy a felülvizsgálati bíróság feloldó határozata jogerős, mert ellene további jogorvoslatnak helye nincs, azonban az É. 38. §-a — ellentétben a 42. §-al — nem sorolja fel külön a feloldó határozatot s kifejezetten nem rendelkezik akként, hogy az ilyen jogerős feloldó határozat alapján is a végrehajtás megszüntetendő vagy korlátozandó. Az É. 38. és 42. §§-ban a határozatok felsorolásában mutatkozó különbözőségből következtetik, (Gaár V. a Ppé. magyarázata), hogy a jogerős feloldó határozatnak is csak a Ppé. 42. §-ában meghatározott halasztó s nem az É. 38. §- szerinti megszüntető hatálya van.

Ez a következtetés téves, sem a Pp., sem az É. rendelkezéseivel nem magyarázható, sőt e törvényekkel ellentétes. A Pp.-nek szabályaiból és az É.-nek hivatkozott 38. és 42. §§-ból arra az egyetlen helyes következtetésre kell jutnunk, hogy a

jogerős feloldó határozatnak a Pp. 38. §-ában meghatározott hatálya van a végrehajtásra, vagyis ily esetben is a végrehajtás felfüggesztendő (megszüntetendő) vagy korlátozandó a végrehajtást szenvedő kérelmére.

A Pp. 543. §-a szerint ugyanis, ha a felülvizsgálati bíróság a fellebbezési bíróság ítéletét feloldja, ezt további eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. A feloldás következtében a végrehajtás alapját képező határozat tehát hatályát veszti, mert csak így lehetséges új határozat hozatala. A kir. Kúria ítéleteiben is kifejezésre jut az, hogy a feloldás következtében a korábbi határozat hatályát veszti. (C. I. 4394/1933. sz. határozat: a korábban hozott ítélet a feloldás következtében *hatályát veszítette* és így ahhoz a fellebbezési bíróság . . . sem egészben, sem részben kötve nem volt.) A jogerős feloldó határozat tehát nem más, mint a végrehajtás alapját képező határozatot jogerősen hatályon kívül helyező határozat, amely pedig már szerepel az Ét. 38. §-ának felsorolásában és így ily határozat hozatala esetén a végrehajtást a végrehajtást szenvedő kérelmére fel kell függesztetni, esetleg korlátozni.

Nem volna indokolt az Ét. 42. §-ára hivatkozással csak hálásító hatályt tulajdonítani a jogerős feloldó határozatnak, mert az Ét. 42. §. haalsztó hatályt a még jogerőre nem emelkedett feloldó határozatnak ad. Kétségtelen pedig, hogy a feloldó határozatnak jogerőre emelkedése vagy jogerős volta lényegesen változást idéz elő, a végrehajtás alapját képező határozat hatályában. Ha a feloldás ugyanis jogerős, akkor a végrehajtás alapját képező határozat megsemmisült, nincs többé. A bíróságnak, amelyhez az ügy visszakerült, új határozatot kell hozni. Ez az új határozat különbözhet a korábbi határozattól vagy azzal teljes egészében megegyezhet, azonban akár egyezik, akár nem, mégis új határozat, s így egy megsemmisült, nem létező határozat alapján, csak azért, mert lehetséges, hogy azonos tartalmú új határozat keletkezhet, a végrehajtást fenntartani nem lehet. A végrehajthatóság ugyanis nem az érvényesítésre került jogsultsághoz fűződő joghatály, hanem kizárólag a végrehajtásra alkalmas közokiratnak joghatálya s ha az ily közokirat megsemmisült, a hozzáfűzött végrehajtási eljárásnak is meg kell semmisülnie.

Ezt az elgondolást követi a kir. Kúria Pk. V. 1737/1920. sz. határozata (P. dt. VI. 19.), amidőn nem adott helyt a feloldott másodbírói ítélet alapján benyújtott végrehajtás elrendelése iránti kérelemnek.

A budapesti kir. törvényszék, mint felfolyamodási bíróság végső fokon hozott 21. Pf. 2898/1934. számú határozatában, hivatkozással a kir. Kúriának ezen határozatában kifejezésre jutott álláspontjára, a kir. Kúria jogerős feloldó végzése következtében a végrehajtást megszüntetendőnek mondja ki. A kir. Törvényszék azonban végzésének indokolásában kimondja, hogy a jogerős feloldó végzés az Ét. 38. §-ban felsorolt határozatok között nem szerepel és így a végrehajtást ily esetben az Ét. 38. §. alapján nem lehet megszüntetni. Nézetem szerint a határozat álláspontja ebben a részében téves.

Az Ét. 38. §. ugyanis amikor nem említi felsorolásában a *jogerős feloldó határozatot*, csak a terminus technicust nem használja, felsorolása tehát nem taxatív, de a jogerős feloldó határozat, a tágabb értelmű jogerős hatályonkívül helyező határozatok körében bent foglaltatik. Ezt kívánja a Pp. és a Vh. tv., valamint az Ét. rendszere, mely szerint a feloldás a korábbi, a végrehajtás alapját képező határozat hatályát teljesen megszünteti, a határozatot megsemmisíti s nem létező határozat alapján semmiféle végrehajtási cselekmény fenntartását meg nem engedi, tehát „*hatályon kívül helyezi*“. Nem lehet akadálya ennek következtében annak, hogy a bíróságok a jogerős feloldó határozat folytán a feloldott határozat alapján elrendelt végrehajtást, az Ét. 38. §-ra való utalással szüntessék meg. Ellenkezőleg, ahhoz kellene kifejezett és pedig pozitív jogszabály, hogy ilyen feloldott bírói határozat alapján bármely végrehajtási cselekmény, akár csak a hozandó újabb határozatig is, a végrehajtást szenvedő akarata ellenére fenntartható legyen.

Dr. Pályi Károly.

Leszállítható-e a részvénytársaság alaptőkéje a törvényes minimum alá? A kérdésre *Nizsalovszky* professzor igenlőleg látszik felelni, mondván „A kereskedelmi jog jogszabályai“ című művének 140. oldalán a következőket: „A részvénytársaság alaptőkeminimuma a 7000/1925. P. M. sz. r. 24. §-a értelmében helyi jellegű társaságoknál 100.000, másoknál 150.000 P. Ennek az alaptőkének azonban csak a megalakuláskor kell meglennie, az alaptőkének később az említett összeg alá leszállítása a 158325/1930. P. M. sz. r. (R. T. 1102.) értelmében — az egyéb törvényes előfeltételek meglétében (v. ö. Kt. 209. §.) — nem vonja maga után a társaság megszűnését.“ Ezt a nézetet nem tudom osztani. A 158325/1930. P. M. sz. r. csak annyit mond, hogy csupán a részvénytársaság megalakulására vonatkozóan lehet vizsgálni, vajjon a részvénytársaság alaptőkéje a minimumot elér-e. A rendeletnek ez a meglehetősen általános fogalmazása szerintem nem teszi lehetővé, hogy a részvénytársaság közgyűlési határozattal és alapszabálmódosítással alaptőkéjét a minimum alá szállíthassa le. Ennek megengedése visszás is volna. Ha egyszer a törvényhozónak az a célja, hogy részvénytársaság csak bizonyos, az alaptőkében megtestesülő minimális vagyoni erő kimutatása után alakulhasson: úgy nem lehet ezt a rendelkezést akként értelmezni, hogy a részvénytársaságok tőkeerőséget biztosító minimumnak csak az alakuláskor kelljen meglennie. Az ellenkező nézet odavezethet, hogy a ma megalakult részvénytársaság, amely akármilyen módon kimutatja a minimális alaptőkét, holnap már leszállíthatja azt akármennyivel a minimum alá, akár oly összegig is, amellyel az alapszabályokban meghatározott céljának nyilvánvalóan nem tud eleget tenni. Az idézett rendeletet nézetem szerint másként kell értelmezni. Ha ugyanis a részvénytársaság mérlegei veszteséget tüntetnek fel, akkor beállhat formális alaptőkeleszállítás nélkül is az, hogy az alaptőkének egy része elvész. Nyilvánvalóan ilyen esetre